

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum mens in statu vitæ possit uidere Deum per essentiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

vertitur, conuertitur etiam ad Deum cum creatura sit Dei similitudo, ergo &c.

Cap. 15. de
rum a med.
com. 1.

¶ 12 Præf. Aug. dicit 12. confes. ambo videmus esse qd dicitis, & ambo videmus veru esse qd dico, vbi quaeso videmus? nec ego vtiq; in te, nec tu in me: sed ambo in ipsa q supra mētes nostras est, incōmutabili veritate: sed incōmutabilis veritas est diuina essentia, in qua nō pōt aliquid videri nisi ipsa videatur, ergo in statu viæ essentiam diuinam videmus.

¶ 13 Præf. Veritas in quantum huiusmodi, est cognoscibilis, ergo summa veritas summè cognoscibilis: hæc autem est essentia diuina, ergo &c.

¶ 14 Præf. Gen. 32. dicitur. Vidi dominum facie ad faciem, facies Dei forma est, in qua filius non rapinam arbitratus est esse se equalē Deo, sicut ex quadam gl. habetur: sed si forma est diuina essentia, ergo Iacob in statu viæ Deum per essentiam vidit.

10. or. ibi.

SED CONTRA I. Tim. vlt. Lucē habitat inaccessibile, quam nemo hominū vidit nec videre potest.

10. ord. ibi.
et Gregor.

¶ 2 Præf. Exod. 33. Non videbit me homo & viuēt. glo. Grego. in hac carne viuētibus videri potuit Deus per circumscriptas imagines, & videri non potuit per incircumscriptum lumen aternitatis: hoc autem lumen est diuina essentia, ergo &c.

Com. 21. &
39. com. 1.

¶ 3 Præf. Intellectus noster intelligit, cum cōtinuo & tempore, vt Philo. dicit in 3. de Anima, sed essentia excedit continuum omne & tempus, ergo &c.

¶ 4 Præf. Plus distat essentia diuina a dono eius quā actus primus ab actu secundo, sed quādoque ex hoc quod aliquis videt Deum per donū intellectus aut sapientie in cōtēplatione anima separata a corpore, quantū ad operationes sensus, q sunt actus secundi, ergo si videat Deū p essentiam, oportet qd separet a corpore, etiā prout est actus corporis primus: sed hoc non est quādū homo in statu viæ existit, ergo per essentiam nullus in statu viæ Deū videre potest.

RESPON. Dicendum, quod aliqua actio potest alicui conuenire dupliciter. Vno modo sic, quod illius actionis principium sit in operante, sicut in omnibus naturalibus operantibus videmus. Alio modo sic, quod principium operationis illius, vel motus sit a principio extrinseco, sicut est in motibus violentis, & sicut est in operibus miraculosis, quæ nō sūt nisi virtute diuina, vt illuminatio ceci, suscitatio mortui & hōi: mēti igitur nostræ in statu viæ nō pōt cōuenire visio Dei per essentiam secundū primum modū. Mens, n. nostra naturali cognitione phantasmata respicit quasi obiecta, a quibus species intelligibiles accipit, vt dicit in 3. de Anima: vnde omne, quod intelligit secundū statum viæ, intelligit per species a phantasmatibus abstractas. Nulla autē species hōi sufficiens est ad representandā diuinam essentiam, vel ēt cuiuscumq; alterius essentie separate, cum quidditates rerum sensibiliū, quarū similitudines sūt intelligibiles species a phantasmatibus abstracta, sūt alterius rationis ab essentia substantiarum immaterialium creatarū, & multo magis ab essentia diuina. Vnde mens nostra naturali cognitione, quam in statu viæ experimur, nec Deum nec angelos per essentiam videre potest: angeli tamen per essentiam videri possunt per qualdā species intelligibiles ab eorum essentia differentes, non autem essentia diuina, quæ omne genus excedit, & est extra omne genus, vt sic nulla species creata possit inueniri sufficiens ad eam representandā, vnde oportet, quod si Deus per essentiam videri debeat, quod per nullam creatam speciem videatur:

Philos. 9. de
anima com.
39. com. 3.

F tur: sed ipsa eius essentia fiat intelligibilis forma intellectus eū videntis. Quod fieri nō pōt nisi ad hoc intellectus creatus p lumē gloriae disponat & sic in videndo Deū per essentia, per dispositionem intellectus luminis pertingit: mens ad terminū viæ, qui est gloria, & sic non est in via, sicut autē diuinæ omnipotentie subiecta sunt corpora, ita & mentes, vnde sicut pōt aliqua corpora pducere ad effectus, sicut dicitur in pōt aliqui corporibus nō inuenit, sicut Petrus fecit super aquas ambulare sine hoc qd ei dicitur agilitatis tribueret, ita pōt mentē ad hoc pducere, vt diuinæ essentia vniat in statu viæ modo illo, quod vniat sibi in patria, sine hoc qd a lumine gloriae profundat. Cum autē hoc cōtingit, oportet, qd mens ab illo modo cognitionis delitit, quo a phantasmatibus abstrahit, sicut ēt corpus corruptibile, cum ēt miraculose dat agilitatis actus, non est simul in actu grauitatis, & iō illi, qbus hoc modo Deū p essentia videre dat, omnino ab actibus a sensu abstrahit, vt vtraq; colligat ad diuinā essentia intuetur: vnde & capi dicitur quasi vi superioris nature abstrahit ab eo, qd eis sūt naturam com petebat. Sic ergo sūt communem carum nullus in statu viæ Deū per essentiam videt: & si aliquibus hoc miraculose concedatur, ut Deum per essentiam videant, nondum anima a carne mortali totaliter separata, non tamē sūt totaliter in statu viæ: ex quo actibus sensuum carent quibus in statu mortalis uite utimur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod locum dicitur Aug. 12. super Gen. ad literam, & ad Paulinam de uideō Deum, ex uerbis illis Moyses ostenditur Deū per essentiam uidisse in quodam rapru, sicut & de Paulo dicitur 2. Cor. 12. vt in hoc ludæorum legifer & doctor gentium æquarentur.

AD SECUNDUM dicendum, qd Greg. loquit de his q acunine cōtēplationis ad hoc creuit, & in dignitate essentia in rapru uideant, unde subiungit, qui sapientia, quæ Deus est, uidet, huic uita fundus mortuæ.

AD TERTIUM dicendum, qd in Christo hoc fuit singulare vt esset simul uiator & cōprehēsor, qd ei cōpetebat ex hoc qd erat Deus & homo: unde in eum potestate erant oia quæ ad humanā naturā spectabant, ut vnaqueque vis aīæ & corporis efficere sūt quod ipsa disponebat, vnde nec dolor corporis cōtēplationem mētis impediēbat: nec trauis mentis, dolorem corporis minuebāt, & sic intellectus eius luce gloriae illustratus Deū per essentia uidebat, vt inde ad inferiores partes gloriae nō derideret, & sic simul erat uiator & cōprehēsor, quod de alijs dici nō pōt, qbus ex superioribus uiribus reddat de necessitate aliqd i inferiores, & a passionibus uehemētibus inferiorū uirū superiores trahuntur.

AD QUARTUM dicendum, qd intellectuāli uisione in statu viæ Deus cognoscitur, non vt sciatur de eo quid est, sed quid non est, & quantum ad hoc eius essentia cognoscimus, eam super omnia collocat intelligentes, quāuis talis cognitio per aliquas similitudines fiat, uerbum autem Augustini referendum est ad id, quod cognoscitur, non ad id quo cognoscitur, ut ex superioribus questionibus patet.

AD QUINTUM dicendum, quod intellectus noster etiam in statu uic diuinam essentiam aliquo modo cognoscere potest, non ut sciat de ea quid est: sed solum quid non est.

AD SEXTUM dicendum, qd nos possumus diligere Deū immediate nullo alio p dilecto, quāuis uis qd ex aliquorū uisibilibus amore in inuisibilia rapimur.

mur non autē possumus in viē statu Deum immedate cognoscere nullo alio præcognito: cuius rō est, quia cum affectus ad intellectum sequatur, ubi gminat operatio intellectus, ibi incipit operatio affectus. Intellectus autem ex affectibus in causā pcedens tandem peruenit in ipsius Dei cognitionē aliqualem cognoscendo de eo, quid non est, & sic affectus fertur in id, quod ei per intellectum offertur, sine hoc, quod necesse habeat redire per omnia media per quæ intellectus transit.

AD SEPTIMUM dicendū, q̄ quamuis intellectus noster sit factus ad hoc, qd̄ videat Deū, non tamen ut naturali sua virtute Deum videre possit, sed plūmē glorię sibi infusum. Et ideo omni velamine remoto nodū oportet, quod intellectus Deum p̄ essentia videat si lumine glorię non illustratur: ipsa n. carētia glorię, erit diuine visionis impedimentum.

AD OCTAVUM dicendū, quod mens nostra cū intelligibilitate quam habet, ut proprium quoddā, & cū alijs cōmuniter habet esse, vnde quamuis in ea sit Deus, non oportet, quod semper sit in ea, ut forma intelligibilis, sed ut dās esse, sicut est in alijs creaturis. Quāuis autem creaturis omnibus cōter det esse, tamen cuiuslibet creaturę dat proprium modū essendi: & sic etiam quantum ad hoc, quod est in omnibus per essentiam presentiam, & potentiam, inuenitur esse diuersimode in diuersis, & in vnoquoque secundum proprium modum eius.

AD NONYM dicendū qd̄ duplex est sanitas mentis, vna qua sanatur a culpa per gratiam fidei, & hæc sanitas facit videre illam inaccessibilem claritatē in speculo, & in ænigmate. Alia est ab omni culpa, & poenā, & miseria, quæ est per gloriam, & hæc sanitas facit videre Deum facie ad faciem. Quæ duæ visiones distinguuntur. II. Corinth. 13. vbi dicitur. Videmus nunc per speculum &c.

AD X. dicendū, q̄ ens, quod est primū per cōmunitatem, cum sit idem per essentia rei cuiuslibet, nullius proportionem excedit, & ideo in cognitio ne cuiuslibet rei ipsum cognoscitur, sed ens, qd̄ est primū causalitate, excedit impropotionaliter oēs alias res, vnde per nullius alterius cognitionē suffi quēter cognosci pot̄, & ideo in statu viæ, in quo per spēs a rebus abstractas intelligimus, cognoscimus ens commane sufficienter, non aut̄ ens increatum.

AD XI. dicendū, q̄ quamuis diuina essentia sit præsens intellectui nostro, non est tamen ei cōiuncta, ut forma intelligibilis, quam intelligere possit quādiu lumine glorię nō perficitur. Ipsa enim mens non habet facultatem videndi Deum per essentiam antequam prædicto lumine illustretur. Et sic deficit, & videndi facultas, & visibilis presentia. Intentio etiam non semper adest, quāuis enim in creatura inueniatur aliqua creatoris similitudo, nō tamen quādo cum que ad creaturam conuertimur, conuertimur ad eam, ut est similitudo creatoris, vnde non oportet, quod semper intentio nostra feratur ad Deum.

AD XII. dicendū, q̄ sicut dicit glossa super illud Psal. 1. Dimittat sunt veritates &c. ab vna increata veritate multæ creatæ veritates in mētibus humanis imprimunt, sicut ab vna facie multæ facies resultant in speculis diuersis, vel vno fracto. Secundū ergo hoc, nos in veritate increata aliquid videre dicimur, s̄m quod per eius similitudinem in mente nostra resultantē de akquo iudicamus, ut cum per principia per se nota iudicamus de conclusionibus, vnde non oportet quod ipsa increata veritas a nobis per essentiam videatur.

bus, vnde non oportet quod ipsa increata veritas a nobis per essentiam videatur.

AD XIII. dicendū, quod summa veritas, quantum est in se, est summa cognoscibilis, sed ex parte nostra contingit quod est minus cognoscibilis nobis, sicut patet per Philosophum 2. Meta.

AD XIV. dicendū, quod auctorias illa dupliciter exponitur in glossa, vno modo ut intelligatur de visione imaginaria, vnde d̄ cit̄ interlinearis. Videt̄ d̄ minimum facie ad facie: nō quod Deus videri possit, sed formā vidit in qua Deus ei locutus est. Alio modo exponitur in glossa Greḡ de visione intellectuāli qua sancti diuinā veritatē in cōtēplatione intrētur, d̄ non quidem sciēdo de ea, quid est, sed magis qd̄ non est, vnde dicit ibidem Greḡ, veritatē sentēdo vidit, q̄ quanta est ipsa veritas non videt, cū tanto se longe aestimat, quāto appropinquat, q̄ nisi illam ut cunq̄e conspiceret, non eam conspiciere se non posse sentiret. Et post pauca subiungit, hæc ipsa per cōtēplationem facta, non solida, & permanentis visio, sed quasi quadam visionis imitatio, facies Dei dicitur. Quia enim per faciem quemlibet agnoscimus, cognitionem Dei faciem vocamus.

ARTICVLVS XII.

Primum Deum esse sit per se notum menti humane, sicut prima principia demonstrationis, qua non possunt cogitari non esse.

DECIMO quaeritur, vtrum Deum esse sit per se notum menti humane, sicut prima principia demonstrationis, qua non possunt cogitari non esse. Et videtur quod sic. Illa enim sunt nobis per se nota, quorum cognitio naturaliter est nobis indita sed cognitio existendi Deum omnibus naturaliter est inserta, ut dicit Damasc. ergo &c.

¶ Præ. Deus est quo maius cogitari non potest, ut Ansel. dicit: sed illud quod potest cogitari non esse, est minus illo, quod non potest cogitari non esse, ergo Deus non potest cogitari non esse.

¶ 3 Præ. Deus est ipsa veritas: sed nullus potest cogitare veritatē non esse, q̄ si pot non esse, sequitur eā esse: si enim veritas non est, verum est, veritatem non esse: ergo nullus potest cogitare Deum non esse.

¶ 4 Præ. Deus est ipsum esse suum: sed non potest cogitari quin idē de se prædicetur, ut quod homo nō sit homo, ergo nō potest cogitari Deum non esse.

¶ 5 Præ. Omnia desiderant summum bonum, ut Boetius dicit: summum autem bonum solus Deus est, ergo omnia desiderant Deum: sed non potest desiderari quod non cognoscitur, ergo cōmunitatis cōceptio est Deum esse, & sic idem quod prius.

¶ 6 Præ. Veritas prima præcellit omnem veritatē creatam: sed aliqua veritas creata est adeo evidens, quod non potest cogitari non esse, sicut veritas propositionis huius, quod affirmatio, & negatio non sunt simul vera, ergo multo minus potest cogitari veritatem increatam non esse, quæ Deus est.

¶ 7 Præ. Veritas esse habet Deus, quam anima humana: sed anima non potest cogitare se non esse, ergo multo minus potest cogitare Deum non esse.

¶ 8 Præ. Quod est, prius fuit verum cō futurum: sed veritas est, ergo prius fuit verum eā futurā non autē nisi veritate, ergo non potest cogitari quin veritas semp fuerit: sed Deus est veritas, ergo, &c. Sed dicendum, quod in processu est fallacia, s̄m quid & simpli.

Com. 1. ca. 3

D. 7. 11.

1. P. q. 8. ar. 1. co. 1.

Lib. 1. cap. 2. & 1.

In præfatione. g. o. c. 2. circa prim.

1. de cons. prof. 1. 11.

1. de cons. prof. 1. 11.

1. de cons. prof. 1. 11.